

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2021

aruandeaasta lõpp: 31.12.2021

nimi: Estwatch MTÜ

registrikood: 80559626

tänavatalu nimi, maja ja korteri number: Tähe 28-13

linn: Tartu linn, Tartu linn

vald: Tartu linn

maakond: Tartu maakond

postisihthnumber: 50103

telefon: +372 56661999

e-posti aadress: info@estwatch.ee

veebilehe aadress: www.estwatch.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	15
Bilanss	15
Tulemiaruanne	16
Rahavoogude aruanne	17
Netovara muutuste aruanne	18
Raamatupidamise aastaaruande lisad	19
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	19
Lisa 2 Tööjõukulud	21
Lisa 3 Seotud osapooled	21
Aruande allkirjad	22

Estwatch MTÜ tegevusaruanne 2021

Tegevusaruande sisukord

1. Üldinfo Estwatchist	5
2. Juhtimine ja tiim	6
3. Rahastus	6
4. Ülevaade Estwatchi tegevusest 2021. aastal	7
4.2.1. Arendustegevused	7
Finantsvõimekuse kasvatamise projekt	7
4.2. Sisutegevused ja mõju	8
Finantsvaldkond	8
Keskkond ja energeetika	10
Toidutööstus	13
Toetavad tegevused	14
5. Suunad 2022. aastaks	14

1. Üldinfo Estwatchist

Estwatch MTÜ (edaspidi: Estwatch) on avalikes huvides tegutsev iseseisev mittetulunduslik kodanikualgatus, mille eesmärk on edendada õiglast, läbipaistvat ja kestlikku majandussüsteemi, uurides ning tuues esile ettevõtete ja avalike asutuste majandustegevuse mõju keskkonnale ja ühiskonnale. Estwatchi laiem eesmärk on vähendada ettevõtete ja avalike asutuste äritegevuse keskkondlikke ning sotsiaalseid riske ja kahjusid. Estwatch registreeriti ametliku ühendusena 2019. aasta alguses.

Oma eesmärgi täitmiseks tegeleb Estwatch kolme tegevussuunaga:

- **Uurimine:** Uuringute disainimine ja läbiviimine ettevõtete ja avalike asutuste majandustegevuse vastutustundlikkusest.
- **Kommunikatsioon:** Uuringutulemuste toomine kodanike ja teiste huvipoolteni, et tõsta teadlikkust, soodustada avalikku arutelu ning kasvatada nõudlust vastutustundlikumate praktikate ja regulatsioonide järele.
- **Huvikaitse:** Uuritavate ja neid mõjutavate osapooltega dialoogis olemine, et võimestada neid vastutustundlikkust edendama.

Estwatchi tegevus lähtub rahvusvahelistest valdkondlikest raamdokumentidest, sh ÜRO ettevõtluse ja inimõiguste juhtpõhimõtted (*UN Guiding Principles on Business and Human Rights*), OECD hargmaiste ettevõtete suunised (*OECD Guidelines for Multinational Enterprises*) jt teema- ning sektoripõhised suunised, millele tuginevalt ettevõtted ja avalikud asutused, olenemata suurusest ja tegevusalast, on kohustatud austama inimõigusi ja keskkonda Eestis ja välismaal. See tähendab kohustust:

1. vältida inimõiguste rikkumise ja keskkonna kahjustamise põhjustamist või soodustamist omaenda tegevustes ja vähendada antud mõjusid, kui need peaksid tekkima;
2. ära hoida või vähendada negatiivseid sotsiaalseid ja keskkondlikke mõjusid, mis on otseselt seotud ettevõtte või avaliku asutuse tegevustega koostööpartnerluse kaudu, isegi kui antud mõjude tekkimisse pole panustatud otseselt.

2. Juhtimine ja tiim

Estwatchi liikmeskonda kuulusid 2021. aasta vältel eri perioodidel järgnevad organisatsiooni eesmärkidesse ja tegevusse panustavad liikmed:

Liige	Roll
Uku Lilleväli	Estwatchi algataja, finantsvaldkonnas vastutav uurija ja huvikaitsja ning organisatsiooni igapäevategevuse ja arengu eest vastutaja
Kadri Org	Estwatchi kaasalgataja, kommunikatsioonikonsultant, toidupoodide vastutustundlikkuse suuna uurija ja ekspert
Johanna Lehtmets	Partnerluste koordinaator kodanikuühendustega koostöö tegemisel, kommunikatsioonikonsultant
Mart Kiis	Keskkonnavaldkonna ekspert ja uurija
Merilin Raudna-Kristoffersen	Aktiivsete Kodanike Fondi rahastatud projekti "Õiglane toidulaud: inimõiguste toetamine ja kliimamuutuse pidurdamine toidupoodide tarneahelates" projektijuht
Kaarel Karolin	Vabatahtlik

Estwatchi juhatusse kuulusid 2021. aasta lõpu seisuga Uku Lilleväli ja Kadri Org.

3. Rahastus

2019. aastal toimis Estwatchi töö täielikult vabatahtlikkuse alusel ja organisatsiooni tegevusega kaasnevad jooksvad kulutused katsid liikmed enda vahenditest. 2020. aastal saadi esimesed rahastused organisatsiooni arendustegevuse ja sisutegevuse täideviimise jaoks. 2021. aastal pühendus Estwatchi tiim organisatsiooni finantsvõimekuse ja nii ka jätkusuutlikkuse kasvatamisele.

Estwatchi kui organisatsiooni arengut toetas Kodanikuühiskonna Sihtkapital arenguhüppe projekti "Estwatchi finantsvõimekuse kasvatamine ning jätkusuutliku rahastusmudeli loomine" raames. Perioodil detsember 2020 kuni mai 2022 on projekti toetus kokku 19995,64 eurot, millest 2020. aastal kandis KÜSK Estwatchile esimese sissemaksena 9998 eurot ning 2021. aastal 7998 eurot. 2021. aastal kasutas Estwatch 11087 eurot kogusummast, sh 9061 eurot projektijuhi tööjõukuludena ja 2026 eurot sisseostetud teenuste jaoks. Projekt toetub arenguhüpet ettevalmistavale projektile "Kodanikualgatuse Estwatch jätkusuutlik tegevuskava vastutustundlikuma finantssektori kujundamisel", mida toetas Kodanikuühiskonna Sihtkapital ja mis viidi ellu 2020. aastal.

Sisutegevuste rahastamine uuringuvaldkonna kaupa on toimunud järgnevalt:

1. Finantsvaldkonnas uuringute läbiviimine on toimunud täielikult vabatahtlikkuse alusel ja Estwatchi tiimiliikmete omafinantseeringust.
2. Eestimaa Looduse Fondiga koostöös läbiviidavat keskkonnakaitse valdkonna uuringut Natura 2000 võrgustikku kuuluvate metsaelupaikade raietest rahastas USA organisatsioon Packard Foundation 17300 USA dollariga, millest Estwatchile eraldati 8200 dollarit (6759 eurot). Estwatchile tehti kanne 2020. aastal ning sisutegevustega seotud väljamaksed toimusid 2021. aasta esimeses pooles.
3. Islandi, Liechtensteini ja Norra valitsuste toetatud Aktiivsete Kodanike Fond (ACF) toetab Estwatchi ja koostööpartnerit Mondot toidutööstuse tarneahelates vastutustundlikkuse edendamisel projekti raames "Õiglane toidulaud: inimõiguste toetamine ja kliimamuutuse pidurdamine toidupoodide tarneahelates". Perioodil aprill 2021 kuni detsember 2022 on projekti maht 49027,48 eurot, millest 2021. aastal kanti Estwatchile 19611 eurot ning millest organisatsioon kasutas 9465 eurot.

Teiste sissetulekuallikadena saadi 2021. aasta jooksul mittesihotstarbelisi annetusi 672 eurot ning teenuste pakkumise eest 300 eurot.

2021. aasta algusest on Estwatch tulumaksusoodustusega ühingute nimekirjas.

4. Ülevaade Estwatchi tegevusest 2021. aastal

4.2.1. Arendustegevused

Finantsvõimekuse kasvatamise projekt

Estwatch alustas 1. detsembril 2020 KÜSKi arenguhüppe rahastuse toel projektiga "Estwatchi finantsvõimekuse kasvatamine ning jätkusuutliku rahastusmodeli loomine", mille eesmärk on tegeleda Estwatchi esmase arenguvajaduse lahendamise ehk jätkusuutliku rahastusmodeli loomisega.

Projekti käigus edendab Estwatch pädevusi finantsvõimekuse kasvatamiseks ning töötab välja kolmest sambast koosneva rahastusmodeli, mis hõlmab valdavalt rahvusvahelise projektirahastuse tagamist, koostöö edendamist strateegiliste partnerite ja rahastajatega ning Estwatchi tegevust toetavat annetajatest võrgustiku loomist.

2020. aastal taotles Estwatch organisatsiooni missiooni elluviimiseks rahastust kolmest allikast ning lõi esmaseid partnerlussuhted välismaiste organisatsioonidega, sh Alliance of Lithuanian Consumer Organizations (LVOA) Leedust. Rahastus saadi Natura 2000 võrgustikku kuuluvate metsaelupaikade raiesurve uurimiseks koos Eestimaa Looduse Fondiga.

2021. aastal taotles Estwatch projekti raames rahastust samuti kolmest allikast. Rahastust saadi toidutööstuse tarneahelates vastutustundlikkuse edendamiseks koos projektipartneri Mondoga.

Aasta jooksul toimus arengueksperdi Uve Poomiga projekti raames üheksa kohtumist, mille käigus analüüsiti organisatsiooni kui tervikut, kaardistati arengukohad ning tegeleti jätkusuutliku finantsmudeli, sh annetuste kogumise strateegia loomisega. Lisaks toimus üks konsultatsioon annetuste kogumise teemal kodanikuühiskonna edendaja Urmo Kübaraga. Mõisteti, et finantsvõimekuse saavutamiseks tuleb teha organisatsioonis arendustööd ka teistes valdkondades nagu kommunikatsioon, avalik kuvand, sisemised protsessid (nt dokumendihaldus, personalijuhtimine). Finantsvõimekuse kasvatamiseks võeti ette Estwatchi brändi ja disaini uuendamine (brändi identiteedi raamat, logo, tüpograafia, blanketid, värvid). Samuti uuendati ja arendati finantsvõimekuse kasvatamist toetava disainikeele loomisel senist organisatsiooni veebilehte. Töötati välja personali haldamise strateegia, et uusi liikmed tegevustesse kaasata, ning edendati dokumendihaldust. Aasta vältel liitus organisatsiooniga kaks uut liiget.

2022. aastal jätkub projekti raames töö finantsvõimekuse suurendamisega, fookusega annetuste kogumise strateegia väljatöötamisel ning rahvusvaheliste partnerlussuhete sõlmimisel.

4.2. Sisutegevused ja mõju

Finantsvaldkond

Uuring Eesti pankade vastutustundlikkusest 2021

Kontekst

Estwatch avaldas 2021. aasta alguses [uuringu](#) "Vastutustundlikkus Eesti panganduses 2021: Eesti pankade äritegevuse vastutustundlikkuse hindamine ja võrdlus".

Uuringu eesmärk on hinnata ja võrrelda, kas ja kuidas haldavad Eesti pangad oma investeerimis- ja finantseerimisotsustes keskkondlikke ja sotsiaalseid riske ja kahjusid ning mida nad saaksid ja peaksid tegema tõhusamalt, et olla Eesti inimeste ja oma klientide raha hallates vastutustundlikumad nii keskkonna ja ühiskonna kui ka oma klientide varade suhtes. Uuringus kaardistati pankade arengut vastutustundlikkuse vallas eelneva aasta jooksul.

Uuring tugineb 2019. aasta suvel avaldatud [uuringuraportile](#) "Eesti pensionifondide rollist kliimamuutuse võimendamisel ja pidurdamisel" ning 2020. aasta alguses avaldatud [uuringule](#) "Vastutustundlikkus Eesti panganduses: Eesti pankade investeerimis- ja finantseerimisprotsesside vastutustundlikkuse hindamine ja võrdlus". 2021. aasta uuringu tarbeks kohendati 2020. aastal avaldatud uuringu metoodikat, tuginedes osapooltelt saadud tagasisidele.

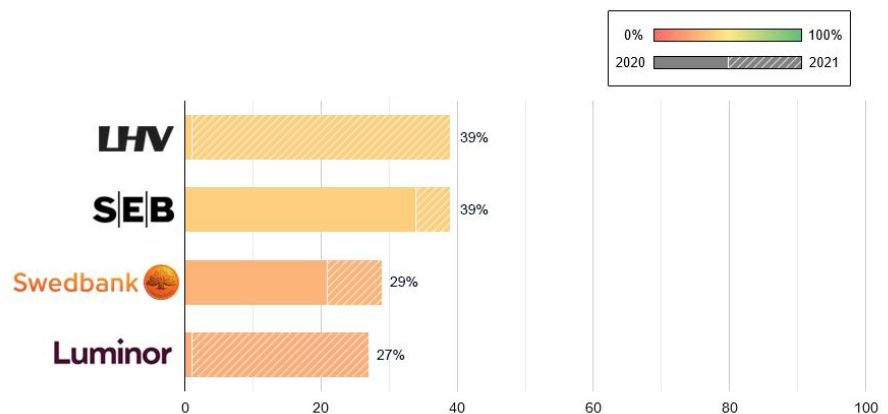
Uuringu läbiviimine ja sellele tuginevate huvikaitse- ja kommunikatsioonitegevuste elluviimine toimusid täielikult vabatahtlikkuse alusel ja Estwatchi tiimiliikmete omafinantseeringust.

Uuringu tulemused

Kui aasta varem eirasid kaks uuritavat panka neljast oma äritegevuses keskkondlike, sotsiaalseid ja juhtimisega seotud riske (ESG riskid) pea täielikult, siis 2020. aasta lõpuks olid kõik neli uuritavat panka vastutustundlikkuse

edendamisse oluliselt panustanud. Näiteks oli

igal uuritud pangal eeskirjad ja protsessid vastutustundlike finantsotsuste tegemiseks, turule oli lisandunud keskkonnasäästlikumaid finantstooteid ning pangad olid ka ise üha enam tarbijate teadlikkust vastutustundlikkuse osas kasvanud. Küll aga ilmestavad tulemused, et pangad saaksid ESG riske hallata sisukamalt ja läbipaistvamalt.

Ülaloleval graafikul on välja toodud pankade võrdlus summaarselt 79 uuritud küsimuse lõikes, võrreldes 2020. aasta tulemust 2021. aasta tulemusega. Detailne küsimuste- ja valdkondadespetsiifiline võrdlus on visualiseeritud uuringus.

Väljundid ja mõju

Teadlikkuse kasvatamine ja avaliku arutelu tekitamine

Uuring avaldati Estwatchi [veebilehel](#) ning uuringutulemusi jagati järgnevates meediakanalites:

- Eesti Päevaleht, 02.02.2021, [Saastav tegevus läheb kallimaks. Eesti pangad hakkasid mullu keskkonnaga tegelema.](#)
- Bioneer, 03.02.2021, [Eesti pangad arvestavad aina enam kliimamuutusest tulenevaid riske.](#)
- Kuku Raadio, 06.02.2021, [Ilmaparandaja](#). Intervjuu uuringu autori Uku Lillevälga.

Uuringutulemused avaldati ülaloleva kokkuvõtliku infograafikuna Estwatchi sotsiaalmeedias ning keskkonna- ja finantsvaldkondadega seotud sotsiaalmeediagruppides. Infograafik jõudis üle 19 tuhande inimeseni, tõstes teadlikkust ja soodustades arutelu nii pankade vastutustundlikkusest laiemalt kui ka uuringust konkreetsemalt.

Huvikaitse

Uuringutulemused saadeti avaldamisel peamistele uuringuga seotud osapooltele, sealjuures Eesti Pank, Finantsinspeksioon, Keskkonnaministeerium, Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Eesti Pangaliit ja kõik uuringus osalenud pangad.

Uuringut esitleti järgnevatel sündmustel:

- 22. veebruaril 2021 esitleti tulemusi Keskkonnaministeeriumi erinevatele osakondadele, sidudes uuringu laiemalt jätkusuutliku rahastusega.
- 18. märtsil 2021 esitleti tulemusi Eesti Pangaliidu vastutustundliku panganduse toimkonnale, kus osalenud pankadega arutleti uuringutulemuste ja uuringust lähtuvalt pankade edasiste arengute üle oma ärimudeli vastutustundlikkuse edendamisel.

Mõju

Uuringust tulenevad otsesed mõjud:

- Pangad tulid uuringu läbiviimise ajal välja uute eeskirjadega ja viitasid, et Estwatchi tegevus on kiirendanud nende protsesse vastutustundlikkuse protsesside väljatöötamisel.
- Pangad andsid uuringusse sisendi oma arenguplaanidest järgnevak aastaks, kinnitades nõnda lubadusi, kuidas nad kavatsevad äritegevust vastutustundlikumaks muuta.
- Pankade esindajad viitasid, et Estwatchi uuring on hea alus, millest lähtudes oma äritegevust vastutustundlikumaks muuta.
- Pangad andsid uuringut kajastavas Eesti Päevalehe artiklis selge signaali, et keskkonnakahjulikud tegevused on muutumas kulukamaks, nügides nõnda laiemat ettevõtluskeskkonda jätkusuutlikumaks.

Uuringuteülesed tegevused finantsvaldkonnas

12. jaanuaril 2021 osales Estwatchi finantssuuna eestvedaja Uku Lilleväli Eesti Panga korraldatud ümarlaua, kus tegi ettepanekuid, et muuta Eesti Panga investeerimisportfelli keskkonnasõbralikumaks.

2021. aasta aprillis avaldas ajakiri Investor Uku Lilleväliga tehtud intervjuu teemal “Kuidas panustada tuure koguvasse rohepöördesse?”.

19. augustil 2021 tegi Uku Lilleväli Eestimaa Looduse Fondi nõukogu arutelupäeval ettekande ning tõstatas teemana finantsasutuste, keskkonna ja vabaühenduste omavahelised seosed ning küsimuse, kuidas saaksid finantsasutused koos vabaühendustega panustada kestlikumasse elukeskkonda. Muuhulgas tuli juttu sellest, mis roll on pensionifondidel majanduskeskkonna suunamisel olema vastutustundlikum ning kuhu on investeeritud Eesti pensionifondides olev raha.

Keskkond ja energeetika

Uuring raiesurvest Natura 2000 võrgustikku kuuluvatele metsaelupaikadele

Kontekst

2020. aasta detsembris alustas Estwatch koostöös Eestimaa Looduse Fondiga uuringuprojektiga, mille eesmärk on saada ülevaade i) viimase kümnendi raietegevuse ulatusest kaitsealustes Natura 2000 võrgustikku kuuluvates metsaelupaikades ning ii) raiet

võimaldavate õigusnormide muudatustest nende elupaikade kaitseks loodud kaitsealade kaitse-eeskirjades.

Uuring “Kui hästi on hoitud kaitsealused suure loodusväärtusega metsad? Muutused Natura 2000 võrgustikku kuuluvate kaitsealuste metsaelupaikade raietegevuses ja raiepiirangutes” viidi läbi perioodil detsember 2020 kuni märts 2021 ning avaldati 31. märtsil 2021. Uuringu läbiviimist rahastas USA organisatsioon Packard Foundation 17 300 USA dollariga, millest Estwatchile eraldati 8200 dollarit (6759 eurot).

Uuringu tulemused

Uuring toob välja, et raiesurve Natura 2000 võrgustikku kuuluvatele kaitsealustele metsaelupaikadele on ulatuslik ning raied on alates 2015. aastast hüppeliselt kasvanud. Perioodil 2008–2018 hävis 1663 hektarit kaitsealuseid metsaelupaiku, millest enam kui pool aastatel 2015–2018. Sealjuures ligi pool hävinud metsaelupaikadest olid esmatähtsad ehk kadumisohus vanad loodusmetsad. Metsaelupaiku on aga ilmselt hävinud märgatavalt rohkem, ent paraku puudub selle kohta täielik info, sest Eestis on kaardistamata suur osa Natura 2000 võrgustiku metsamaast, mille hulka taolised elupaigad kuuluvad.

Kuigi range kaitse all oleva metsa osakaal on Eestis aastate jooksul mõnevõrra kasvanud, näitab uuring, et raietelevandamine on hoogu juurde andnud kaitsealade kaitse-eeskirjades raiepiirangute leevendamise. Uuritud kümnendi jooksul muudeti 104 metsaelupaikadega Natura 2000 loodusala kaitset reguleerivat kaitse-eeskirja, millest 58 puhul muudeti raiepiirangut varasemast lihtsamaks, 12 juhul muutusid piirangud rangemaks ja 34 kaitse-eeskirjas jäid raiepiirangud samaväärseks.

Uuring toob välja ka konkreetseid näiteid, kuidas raiepiirangute leevendamine on kaitsealadel raiesurvet märgatavalt suurendanud. Näiteks kui Lahemaa rahvusparkis väljastati perioodil 2011–2014 lageraieateisi 79, siis pärast raiepiirangute leevendust anti perioodil 2015–2018 välja 667 ehk üle kaheksa korda rohkem lageraieateisi.

Uuring toonitab, et olukorra parandamiseks on tarvis kaardistada kõik veel inventeerimata loodusdirektiivi metsaelupaigad, seada kaitsealadel elupaiku paremini hoidvad raiepiirangud ja vähendada raiesurvet Eesti metsades, sh kaitsealadel.

Väljundid ja mõju

Teadlikkuse kasvatamine ja avaliku arutelu tekitamine

Uuring avaldati Estwatchi [veebilehel](#) ning uuringutulemused on jagatud või nendele viidatud järgnevates meediakanalites:

Eestis

- Postimees, 31.03.2021, [Uuring: kaitse-eeskirju muudetakse nii, et kännud järel](#).
- Metsamajandusuudised.ee, 31.03.2021, [Uuring: Eestis kasvab Natura 2000 võrgustiku kaitsealuste metsaelupaikade raie](#).
- Järva Teataja, 31.03.2021, [ELFi uuring viitab Natura 2000 võrgustikul kaitsealuste](#)

[metsaelupaikade hüppelisele raie kasvule.](#)

- Rohegeenius, 31.03.2021, [Uuring: Eestis on hüppeliselt kasvanud Natura 2000 võrgustiku kaitsealuste metsaelupaikade raie.](#)
- Kuku Raadio, 31.03.2021, Ärataja.
- Kuku Raadio, 31.03.2021, [Vahetund Postimehega.](#)
- Arengukoostöö Ümarlaud, 31.03.2021, [Uuring: Eestis on hüppeliselt kasvanud Natura 2000 võrgustiku kaitsealuste metsaelupaikade raie.](#)
- Looduskalender, 01.04.2021, [Eestis on kasvanud Natura 2000 võrgustiku kaitsealuste metsaelupaikade raie.](#)
- Postimees, 23.04.2021, [Uku Lilleväli: süsinikuneutraalsusele keskendumine teeb loodusele karuteene.](#)
- Postimees (RUS), 09.06.2021, [Еврокомиссия требует от Эстонии положить конец уничтожению охраняемых лесов.](#)
- Postimees, 11.06.2021, [Graafikud \) Kaitsealust metsa hävitati keskkonnaministeeriumi loal.](#)

Euroopas

- Fern, 30.03.2021, [Press release: Logging surges in Estonia's protected habitats, study reveals.](#)
- Politico, 31.03.2021, [Uudisealert](#) Politico uudiskirja tellijatele.

Uuringutulemusi jagati laialt ka sotsiaalmeedias. Eestis oli keskne [postitus](#) raiepiirangute leevendamise mõjust Lahemaa rahvusparki raiesurvele. Rahvusvahelisel tasandil levisid enim [Eestimaa Looduse Fondi](#) ja [FERNi](#) Twitteri postitused, millest viimast nägi üle 15 tuhande inimese.

Huvikaitse

Uuringutulemused edastati Eesti tasandil seotud osapooltele, sh Keskkonnaministeeriumile, Keskkonnaametile ja Riigikogu keskkonnakomisjonile. Keskkonnakomisjoni eestvedamisel toimus 20. mail 2021 riigikogu liikmete, Keskkonnaministeeriumi ametnike ja Estwatchi ning Eestimaa Looduse Fondi uuringu autoritega põhjalik videokõne uuringutulemustest ja edasistest sammudest. Lisaks vesteldi 9. juunil eraldi Keskkonnaministeeriumi metsaosakonna esindajatega.

Euroopa Liidu tasandil jagati tulemusi muuhulgas Euroopa Komisjoni energia, kliima ja keskkonna peadirektoraatide ning seotud kabinetiliikmetega. Koostööpartneri Ferni väljasaadetud uudiskirja ja veebis avaldatud raportit avasid erinevad Euroopa Komisjoni esindajad kokku üle 800 korra. Euroopa Komisjonist saadud tagasiside oli positiivne ja tänu probleemi tõstatamise eest suur.

Uuringutulemustele on korduvalt viidatud erinevates aruteludes ja diskussioonides seoses Natura 2000 kaitsealuse metsa raietest tuleneva võimaliku trahviga Eesti riigile ning metsanduse arengukavaga aastani 2030, mille keskkonnamõju strateegilises hindamises on uuring välja toodud.

Toidutööstus

Projekt toidutööstuse tarneahelate vastutustundlikkusest

Projekti ülevaade

Eesti inimeste tarbimisotsused ja toidupoekettide tarnimisotsused mõjutavad nii tarneahelate alguses olevate kogukondade inimõiguseid kui ka keskkonda ja kliimamuutust. Kuna Eestis puudub süsteemne teadmine toidupoodide vastutustundlikkusest, viib Estwatch perioodil 2021-2022 ellu Islandi, Liechtensteini ja Norra valitsuste toetatud Aktiivsete Kodanike Fondi (ACF) poolt rahastatud projekti “Õiglane toidulaud: inimõiguste toetamine ja kliimamuutuse pidurdamine toidupoodide tarneahelates”.

Projekti eesmärk on Eesti toidupoodide tarneahelate vastutustundlikkuse kasvatamise kaudu suurendada Eesti ühiskonna toetust inimõigustele, võrdsele kohtlemisele ja keskkonnahoiule. Antud eesmärgi saavutamiseks teostatakse uuringuid toidupoodide ja -tööstuse tarneahelate vastutustundlikkusest, misjärel suurendatakse koostöös projektipartneri Mondo ja teiste vabaühendustega kodanike teadlikkust ja kaasatust tegema vastutustundlikumaid tarbimisotsuseid, võimestama kodanikuühendusi seisma tugevamalt inimõiguste ja keskkonna eest ning suunatakse dialoogi ja avaliku arutelu kaudu uuritavaid ettevõtteid olema vastutustundlikumad.

Uuring toidupoodide tarneahelate vastutustundlikkusest

2021. aastal keskenduti esmalt esimese laiapõhjalisema uuringu metoodika ja plaani paikapanekule, millele edasine uuringu-, huvikaitse- ja kommunikatsioonitegevus tuginema hakkab. Seejärel tegeleti fookustatult uuringu metoodika ja hindamisraamistiku viimistlemise, uuritavate toidupoodide sisulise hindamise ning poodidelt tagasiside kogumisega.

Uuringu eesmärk on Eesti konteksti kohaldatud rahvusvahelistele parimatele suunistele baseeruvale hindamisraamistikule tuginedes analüüsida suuremate toidupoekettide avalikke eestikeelseid eeskirju ja tegevusi, et hinnata, kuidas nad arvestavad ja maandavad tarneahelates inimõiguste ja keskkonnaga seotud riske.

Aasta lõpuks oli avalikele andmetele tuginedes läbi viidud esmane hindamine, palutud poodidel esialgset hindamist kinnitada või täiendada ning alustatud uuringutulemuste analüüsimise, kokkuvõtmise ja visualiseerimisega, et 2022. aasta alguses avaldada uuringuraport koos seda toetavate kommunikatsiooni- ja huvikaitsematerjalidega.

Kaasalöömine šokolaaditööstuse vastutustundlikkuse edendamisel

Tarneahelate vastutustundlikkuse uurimise toetamiseks astuti partnerlusse rahvusvaheliste organisatsioonide koalitsiooniga, kes veavad kampaania Easter Chocolate Scorecard raames eest 80-90% kogu maailmas šokolaadi tootvate ja tarnivate firmade poolt kasutatavate kakaoubade vastutustundlikkuse uuringu teostamist ja sellele tuginevat huvikaitsetööd. Koalitsiooni kuuluvad muuhulgas USA kodanikuühendus National Wildlife Federation, Austraalia kodanikuühendus Be Slavery Free ning globaalne organisatsioon Mighty Earth. Partnerluse eesmärk on lisada hinnatavate šokolaaditootjate hulka ka Eestis ja siinses

regioonis tegutsevad šokolaaditootjad (Orkla ja Fazer) ning vedada eest kohalikul tasandil kommunikatsiooni- ja huvikaitsetegevusi.

Aasta vältel osaleti mitmetel kohtumistel kampaania eestvedajatega, et täpsustada valimit, rolle ja ootusi ning joondada rahvusvahelise uuringu ja kampaania eesmärgid Estwatchi tööga. Lisaks osaleti esmastel kohtumistel siinse regiooni suuremate šokolaaditootjate, Orkla ja Fazeri esindajatega, kelle hindamisse kaasamine välja pakuti. Kummalegi ettevõttele on plaanis keskenduda ka 2022. aasta lihavõtetel, mil uuring avaldatakse.

Toetavad tegevused

2021. aastal toetas Estwatch rahvusvahelisel tasandil erinevaid vabaühenduste ühispöördumisi. Lisaks toetati oma sotsiaalmeedias erinevaid Estwatchi missiooniga seotud algatusi, mh põlevkiviõlitööstuse kestlikkusele tähelepanu pööramist.

2021. aastal liitus Estwatch Arengukoostöö Ümarlauaga ning rahvusvahelisel tasandil kampaania Easter Chocolate Scorecard ellu viivate organisatsioonide koalitsiooniga. Estwatch osales lisaks Eesti vabaühenduste kliimavõrgustiku tegevuses ning Vabaühenduste Liidu ja maakondlike arenduskeskuste võrgustiku koostöös korraldatud annetamistalgutel.

5. Suunad 2022. aastaks

Arendustegevused

2022. aastal jätkab Estwatch KÜSK arenguhüppe rahastuse raames finantsvõimekuse ja organisatsiooni jätkusuutlikkuse kasvatamisega, mis hõlmab endas koostöö edendamist partnerite ja rahastajatega Eestis ja kaugemal, annetamise strateegia loomist ja ellurakendamist ning laiemalt jätkusuutlike katteallikate leidmist.

Sisutegevused

Lisaks eelnevale otsib Estwatch võimalusi, et laiendada oma tegevusvaldkonda, jätkates varasemate uuringute jätkutegevustega ning töötades sisse uurimistegevusi uutes sektorites. Tuginedes 2022. avaldatavale toidupoekestide vastutustundlikkuse uuringule plaanib Estwatch 2022. aasta teises pooles laiendada ACFi projekti raames oma uuringutegevusi valitud riskantsemates tootegruppides.

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2021	31.12.2020
Varad		
Käibevarad		
Raha	18 782	16 597
Kokku käibevarad	18 782	16 597
Kokku varad	18 782	16 597
Kohustised ja netovara		
Kohustised		
Lühiajalised kohustised		
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	16 272	15 974
Kokku lühiajalised kohustised	16 272	15 974
Kokku kohustised	16 272	15 974
Netovara		
Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem	623	0
Aruandeaasta tulem	1 887	623
Kokku netovara	2 510	623
Kokku kohustised ja netovara	18 782	16 597

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2021	2020
Tulud		
Annetused ja toetused	27 983	4 783
Muud tulud	300	75
Kokku tulud	28 283	4 858
Kulud		
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-25 904	-4 183
Mitmesugused tegevuskulud	-192	-52
Tööjõukulud	-300	0
Kokku kulud	-26 396	-4 235
Põhitegevuse tulem	1 887	623
Aruandeaasta tulem	1 887	623

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2021	2020
Rahavood põhitegevusest		
Laekunud annetused ja toetused	672	0
Muud põhitegevuse tulude laekumised	300	75
Väljamaksed tarnijatele kaupade ja teenuste eest	-2 218	-3 452
Väljamaksed töötajatele	-24 178	-783
Laekumised sihtotstarbelistest tasudest, annetustest, toetustest	27 609	20 757
Kokku rahavood põhitegevusest	2 185	16 597
Kokku rahavood	2 185	16 597
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	16 597	0
Raha ja raha ekvivalentide muutus	2 185	16 597
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	18 782	16 597

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

				Kokku netovara
	Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	Reservid	Akumuleeritud tulem	
31.12.2019	0	0	0	0
Aruandeaasta tulem			623	623
31.12.2020			623	623
Aruandeaasta tulem			1 887	1 887
31.12.2021			2 510	2 510

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

Estwatch MTÜ raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga. Eesti finantsaruandluse standardiga põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses. Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Raha

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse bilansis raha kirjel ja rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke (v.a. arvelduskrediit), kuni 3-kuulisi tähtajalisi deposiite ning rahaturufondi osakuid. Kasutatud arvelduskrediiti kajastatakse bilansis lühiajaliste laenukohustuste koosseisus.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustised

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakursid. Kõik välisvaluutas fikseeritud monetaarsed varad ja -kohustused (rahas tasutavad nõuded ja laenud) ning välisvaluutas fikseeritud mittemonetaarsed varad ja -kohustused, mida kajastatakse õiglase väärtuse meetodil (õiglase väärtuse meetodil kajastatavad kinnisvarainvesteeringud; bioloogilised varad; lühi- ja pikaajalised finantsinvesteeringud aktsiatesse ja teistesse omakapitaliinstrumentidesse, mille õiglane väärtus on usaldusväärselt hinnatav), hinnatakse bilansipäeval ümber eurodesse ametlikult kehtivate Euroopa Keskpannga valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid kajastatakse kasumiaruandes perioodi tulu ja kuluna.

Nõuded ja ettemaksed

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse ettevõtte tavapärase äritegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid. Nõudeid ostjate vastu kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (s.o nominaalväärtus miinus vajadusel tehtavad allahindlused).

Individuaalselt oluliste nõuete väärtuse langust (st. vajadust allahindluseks) hinnatakse iga ostja kohta eraldi, lähtudes eeldatavasti tulevikus laekuvate summade nüüdisväärtusest. Selliste nõuete puhul, mis ei ole individuaalselt olulised ja mille suhtes ei ole otseselt teada, et nende väärtus oleks langenud, hinnatakse väärtuse langust kogumina arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumist kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu vähendamisena.

Varud

Varud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostukulutustest, tootmiskulutustest ja muudest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse.

Varude ostukulutused sisaldavad lisaks ostuhinnale varude ostuga kaasnevaid mittetagastatavaid makse ja varude soetamisega otseselt seotud transpordikulutusi, millest on maha arvatud hinnaalandid ja dotatsioonid. Varude tootmiskulutused sisaldavad nii otseseid toodetega seotud kulutusi (tooraine ja materjalide ning pakkematerjali maksumus, lõpetamata toodangu ladustamisega seotud vältimatud kulutused, tööliste palgad) kui ka proportsionaalset osa tootmise üldkuludest (tootmishoonete ja -seadmete amortisatsioon, remondikulu, tootmisega seotud juhtkonna palgad).

Varude soetusmaksumuse arvestuspõhimõtted

Varude soetusmaksumuse arvestamisel kasutatakse FIFO meetodit. Varud hinnatakse bilansis lähtudes sellest, mis on madalam, kas soetusmaksumus või neto realiseerimisväärtus.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Materiaalseks põhivaraks loetakse ettevõtte enda majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 2000 eurot. Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (k.a. tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta. Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kapitalirendile võetud materiaalse põhivara arvestus toimub sarnaselt ostenud põhivaraga.

Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad väljaminekud kajastatakse põhivarana, kui on tõenäoline, et ettevõtte saab varaobjektiga seotud tulevast majanduslikku kasu ning varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Muid hooldus- ja remondikuludid kajastatakse kuluna nende toimumise momendil.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsioonimäär määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeest. Olulise lõppväärtusega varaobjektide puhul amortiseeritakse kasuliku eluea jooksul kulusse ainult soetusmaksumuse ja lõppväärtuse vahelist amortiseeritavat osa. Juhul, kui vara lõppväärtus ületab tema bilansilist jääkmaksumust, lõpetatakse vara amortiseerimine. Juhul kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena ning määratakse ka vastavalt nende kasulikule elueale eraldi amortisatsiooninormid.

Piiramata kasutuseaga objekte (maa, püsiva väärtusega kunstiteosed, muuseumieksponaadid ja raamatud) ei amortiseerita.

Amortisatsiooni arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgil ning lõpetatakse kui lõppväärtus ületab bilansilist jääkmaksumust, vara lõpliku eemaldamiseni kasutusest või ümberklassifitseerimisel "müügiootel põhivaraks". Igal bilansipäeval hinnatakse kasutatavate amortisatsioonimäärade, amortisatsioonimeetodi ning lõppväärtuse põhjendatust.

Juhul kui põhivara kaetav väärtus (s.o kõrgem kahest järgnevast näitajast: vara neto müügihind või vara kasutusväärtus) on väiksem tema bilansilisest jääkmaksumusest, on materiaalse põhivara objektid alla hinnatud nende kaetavale väärtusele.

Laenukasutuse kulutused (näiteks intressid), mis on seotud materiaalse põhivara ehitusega, kapitaliseeritakse antud objekti soetusmaksumuses perioodi jooksul, mis on vajalik vara otstarbekohasesse kasutusvalmidusse viimiseks. Muid laenukasutuse kulutusi kajastatakse tekkeperioodil kuluna.

Põhivarade arvelevõtmise alampiir 2000

Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Eraldistena kajastatakse bilansis tõenäolisi kohustusi, mis on avaldunud enne bilansikuupäeva toimunud sündmuste tagajärjel ning mille realiseerumise aeg või summa ei ole kindlad. Eraldiste kajastamisel bilansis on lähtutud juhtkonna hinnangust eraldise täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustuse rahuldamiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolale. Juhul kui eraldis realiseerub tõenäoliselt hiljem kui 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva, kajastatakse seda diskonteeritud väärtuses (eraldisega seotud väljamaksete nüüdisväärtuse summas), välja arvatud juhul, kui diskonteerimise mõju on ebaoluline.

Annetused ja toetused

Tegevuse sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna siis, kui

- finantseerimine on laekunud või selle laekumine on praktiliselt kindel,
- finantseerimisega seotud sisulised tingimused on täidetud.

Sihtfinantseerimisega kaasnevaid võimalikke kohustusi kajastatakse aruandes eraldiste või potentsiaalsete kohustustena.

Varade sihtfinantseerimise korral võetakse sihtfinantseerimise abil soetatud vara bilansis arvele tema soetusmaksumuses.

Vara soetamiseks saadud sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna siis, kui

- finantseerimine on laekunud või selle laekumine on praktiliselt kindel
- finantseerimisega seotud sisulised tingimused on täidetud

Mitterahalisel sihtfinantseerimisel võetakse saadud vara bilansis arvele tema õiglasest väärtuses. Sihtfinantseerimine, mida saadakse eelmistel perioodidel tekkinud kulude eest või millega ei kaasne täiendavaid tulevikku suunatud tingimusi, kajastatakse tuluna perioodis, millal sihtfinantseerimine aset leidis.

Tulud

Tulu kaupade müügist kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasest väärtuses, võttes arvesse kõiki tehtud allahindlusi ja soodustusi. Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle müüjalt ostjale, müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav tasu laekumine on tõenäoline. Tulu teenuse müügist kajastatakse teenuse osutamise järel, või juhul kui teenus osutatakse pikema ajaperioodi jooksul, siis lähtudes valmidusastme meetodist.

Kulud

Kulud on kajastatud tekkepõhiselt, tulude ja kulude vastavuse printsiibist lähtudes. Tööjõukulude juures on palgakulu all mõeldud netopalka; tulumaks ja pensionikulu on märgitud eraldi ning sotsiaalmaksud hõlmavad ka töötuskindlustusmaksid.

Seotud osapooled

MTÜ Estwatch aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

- a. tegev- ja kõrgemat juhtkonda;
- b. eespool loetletud isikute lähedasi pereliikmeid ja nende poolt kontrollitavaid või nende olulise mõju all olevaid ettevõtteid.

Lisa 2 Tööjõukulud

(eurodes)

	2021	2020
Palgakulu	14 127	451
Sotsiaalmaksud	6 277	207
Pensionikulu	355	12
Tulumaks	3 419	113
Kokku tööjõukulud	24 178	783
Sellest kajastatud sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsese kuluna	23 878	783
Töötajate keskmine arv taandatud täistööajale	1	0

Lisa 3 Seotud osapooled

(eurodes)

Liikmete arv majandusaasta lõpu seisuga		
	31.12.2021	31.12.2020
Füüsilisest isikust liikmete arv	6	4

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		
	2021	2020
Arvestatud tasu	11 144	451

Aruande digitaalallkirjad

Aruande lõpetamise kuupäev on: 30.06.2022

Estwatch MTÜ (registrikood: 80559626) 01.01.2021 - 31.12.2021 majandusaasta aruande andmete õigsust on elektrooniliselt kinnitanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
UKU LILLEVÄLI	Juhatuse liige	01.07.2022
KADRI ORG-LILLEVÄLI	Juhatuse liige	01.07.2022

Tegevusalad

Tegevusala	EMTAK kood	Põhitegevusala
Kodanikuõiguste kaitse ja eestkoste; teatud elanikegrupi huvide kaitse	94991	Jah

Sidevahendid

Liik	Sisu
Mobiiltelefon	+372 56661999
E-posti aadress	info@estwatch.ee
Veebilehe aadress	www.estwatch.ee